instal·lats al mateix lloc des d'on foren pintats constitueixen un museu vivent als carrers de la vila, anomenat el camí del fauvisme. Els dos pintors n'atragueren d'altres i així Cotlliure va ser freqüentada per diversos pintors, entre els quals hi havia Picasso, fet que contribuí a la promoció turística de la població. Actualment milers de turistes la visiten.

Fort de Sant Elm

Als afores, dominant la vila, el port i tota la costa, s'alça el fort de Sant Elm, una construcció de caràcter purament militar, amb muralles impracticables i una torre rodona central, des d'on es controlava el litoral. Va ser un element clau del sistema defensiu de la costa i de Perpinyà contra els francesos.

Al mateix indret, al segle XIV hi havia la torre de la Guàrdia i probablement una capella dedicada a Sant Elm (Antelm, Erasme), patró dels mariners. L'any 1552, Carles V transformà aquell conjunt en un fort militar, amb caserna i muralles, envoltant la torre medieval. Més endavant, ja en mans franceses, va ser remodelat i se n'aprofundí el fossat. L'any 1913 va ser venut i continua essent una propietat privada. Actualment no és possible visitar-ne l'interior.

Torre de la Madaloc

La torre de la Madeloc és una torre de vigilància i de senyals construïda l'any 1286 per Jaume II, rei de Mallorca. És en un esperó rocós a 656 m d'altitud, a l'extrem de les Alberes, des d'on es domina gairebé tota la costa del Rosselló i una bona part de la plana, incloent-hi Perpinyà. En un dia mínimament clar és visible des de qualsevol punt de Cotlliure, coronant una de les crestes de la serralada. L'accés més fàcil és des d'aquesta mateixa població.

Lluís Fernàndez López

BIBLIOGRAFIA

Catalunya romànica, vol. XI. *El Rosselló.*

JESÚS MESTRE, JOAN-ALBERT ADELL. *La Catalunya Nord. Viatge del romànic català*, 3. Barcelona, 2000.

Guide Pyrénées Roussillon, Girona, 1995.

OLIVIER POISSON. *Promenades en Roussillon Roman. Itinéraires culturels*. París, 2003.

Castell de Sant Elm (Rosselló). Viquipèdia, consulta 28 de maig de 2026.

FERNÀNDEZ LOPEZ, Lluís. *El Rosselló: Sant Genís de Fontnes, Sant Andreu de Sureda i Cotlliure*. Fulls dels Amics de l'Art Romànic de Sabadell núm. 164, del 12 de maig de 2016.

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 246 7 de juny de 2026

EL ROSSELLÓ

Sant Genís de Fontanes

L'església, que forma part del que havia estat un monestir benedictí, té la base preromànica del segle X, ampliada amb un gran transsepte i una nau del segle XII. Destaca la llinda de la porta, coneguda arreu del món per ser la primera escultura romànica datada sobre la pedra del 1019-1020. Hi ha restes de pintures romàniques a l'absis i un capitell romànic, procedent del desaparegut claustre de Sant Andreu

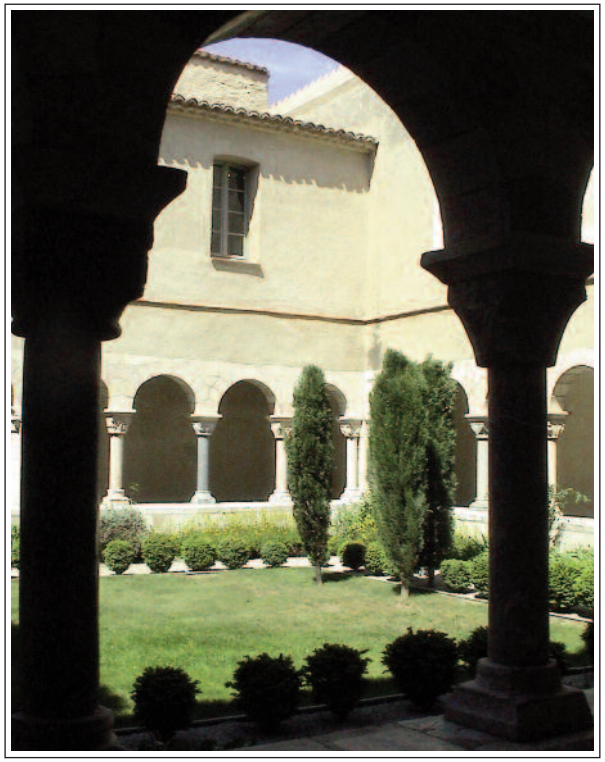

SANT GENÍS DE FONTANES. Portal amb la famosa llinda, coneguda arreu del món. Té la particularitat de tenir la data esculpida (1019-1020).

SANT GENÍS DE FONTANES. Detalls de la llinda del portal.

de Sureda, que sosté la pica d'aigua beneïda. És notable el retaule de l'altar major del 1635. Entrant, al mur de mà dreta, hi ha un quadre de la Mare de Déu de Montserrat. (El 1507 el monestir fou unit a Montserrat i regit pels seus monjos).

SANT GENÍS DE FONTANES. Claustre.

L'any 1924 la majoria de les columnes i capitells del claustre van ser desmuntats i traslladats a diverses parts del món: al castell de Ménuls a prop de París, al Museu del Louvre i a Filadèlfia als Estats Units. Ara fa gairebé trenta anys que es va començar la reconstrucció del claustre amb la majoria de les pedres originals. Es tracta d'un claustre romànic tardà (segle XIII), construït amb marbre rosa de Vilafranca de Conflent i blanc i gris de Ceret. Destaquen el capitell dit de les serps, el de la processó de l'abat a la galeria nord, amb l'escut d'armes dels Requesens.

El Raval i els Dominics

El Raval s'estén fora de les antigues muralles i de la protecció del castell. És presidit per una torre del segle XIII que havia estat un far. Al seu extrem hi ha el convent dels Dominics amb l'església convertida en una cava o celler on es produeix i es despatxa vi. Molt a prop, al pati del Museu Jean Peské, hi ha part de l'antic claustre gòtic, després que l'ajuntament el comprés i el refés (1995). Havia estat venut el 1927 i instal·lat a Anglet, població dels Pirineus atlàntics.

El molí

Al capdamunt dels jardins de la casa Peské hi ha un molí de vent. Data de 1337 i es va construir per a moldre gra. Al segle XIX cessà la seva activitat i quedà en estat ruïnós. Actualment és de propietat municipal. Va ser restaurat l'any 2001. La maquinària és també nova, de fusta, tallada utilitzant el sistema tradicional. És en funcionament transformat en trull, on es molen les olives per a l'obtenció de l'oli de Cotlliure.

Pintors i fauvisme

Cotlliure fou descoberta l'any 1905 pels pintors Matisse i Derain que la pintaren des de tots els punts de vista i racons. D'aquesta feta nasqué el moviment pictòric anomenat fauvisme, basat en la utiització de colors no naturalistes, intensament vius. La reproducció de vint d'aquests quadres

FORT DE SANT ELM. S'alça majestuós al cim de la muntanya del fons. És de propietat particular i no és obert al públic.

COTLLIURE. Castell. Al punt més alt de la muntanya del fons s'alça la torre de la Madaloc.

hi ha un conjunt de retaules barrocs, dels quals destaca el de l'altar major, dedicat a Nostra Senyora de l'Assumpció, un dels grans retaules del barroc català, construït per Josep Sunyer a cavall de l'any 1700.

Darrere de l'església parroquial hi ha l'illot de Sant Vicenç amb la capella dedicada al mateix sant. Segons la tradició aquí hi fou martiritzat.

Castell

El castell reial de Cotlliure, avui propietat del Consell General, és un altre dels monuments remarcables, va ser edificat damunt d'un *castrum* romà. Reconstruït en època medieval i ampliat a mitjan segle XIV. Durant el segle XVI es construïren bastions i barbacanes i després del 1659 es bastí la mitja lluna de l'oest, noves muralles al voltant de la vila, el mirador, el bastió del fort quadrat, etc. fins a donar-li l'aspecte actual. L'any 1939 l'estat francès convertí el castell en camp de concentració especial o de càstig i treballs forçats, dels refugiats de l'estat espanyol amb motiu de la Guerra Civil, considerats indisciplinats o perillosos.

El poeta Antonio Machado va morir aquí l'any 1939, en l'exili republicà, i és enterrat al cementiri de Cotlliure, tot i que les seves opinions sobre Catalunya no ens el fan especialment proper.

SANT GENÍS DE FONTANES. D'esquerra a dreta: capitell de les serps, capitell de la processó de l'abat amb la cara de l'ocell i capitell de les fulles amb bordó i una mena de crossa abacial.

Sant Andreu de Sureda

Sant Andreu va ser a l'època carolíngia, sota el regnat de Carles el Calb, seu d'un monestir de benedictins. Del monestir, bastit a finals del segle IX, no en resta res. L'església parroquial, conserva elements de tres etapes de construcció que es poden intuir si s'observen els murs. Té una base preromànica on es poden apreciar les pedres disposades en forma d'espina de peix. La planta és de creu llatina, amb una nau, transsepte i capçalera amb tres absis. El central és força profund. A banda i banda de la nau hi ha sengles passadissos, es trets, que no arriben a la capçalera. La nau és força alta i tot plegat és cobert amb voltes de canó. Es diu que aquesta arquitectura cal relacionar-la amb la de sant Genís de Fontanes i la de Sant Pere de Rodes.

SANT GENÍS DE FONTANES. Pica beneitera que se sosté damunt d'un capitell del desaparegut claustre de Sant Andreu de Sureda. Es conserva en ús a l'entrada de Sant Genís.

SANT ANDREU DE SUREDA. Façana.

És notable la llinda del portal, que antigament devia formar part d'un retaule i posteriorment es va aprofitar com a llinda. És esculpida amb motius semblants a la de Sant Genís de Fontanes, si bé d'un estil més carregat. S'hi mostra el Crist en majestat al

SANT ANDREU DE SUREDA. Part de la capçalera i campanar de cadireta.

SANT ANDREU DE SUREDA. Interior.

SANT ANDREU DE SUREDA. Detall de l'ampit de la finestra de la façana, damunt del portal, decorat amb marbre blanc amb relleus esculpits.

SANT ANDREU DE SUREDA. Detall d'un dels apòstols que figura a la llinda del portal.

centre, envoltat d'una aurèola sostinguda per dos àngels. Després apareixen dos serafins, un per banda i a continuació les figures de dos apòstols. També cal esmentar els carreus esculturats de la finestra de sobre el portal, i a l'interior de la pica d'aigua beneitera de marbre carregada de sanefes, romànica dels segles X-XI i una peculiar ara d'altar de dos metres de llargada, amb les vores esculpides que tenia com a suport una altra ara romana de marbre, capgirada.

COTLLIURE

Població de la costa de la Marenda, també costa Vermella que domina els darrers contraforts de la serra de l'Albera. Ratlla els 3.000 habitants i pertany a la comarca del Rosselló i dista 29 km de Perpinyà. És a mig camí, aproximadament, entre aquesta població i la de Portbou.

Ha estat el port de Perpinyà i més antigament el d'Elna. El nom de Cotlliure es creu que ve de port d'*Il.liberi* o Elna. De sempre ha estat una vila de pescadors, activitat que ha baixat molt a conseqüència d'haver-se convertit en una població turística. Com l'Escala, Cotlliure és famosa per les seves anxoves.

La vila s'estén en semicercle al voltant del port, dividit en dues parts per la mola del castell: el port d'Amunt, darrere el qual s'estén la vila vella i el port d'Avall, darrere el qual hi ha el Raval.

És notable el passeig de Voramar, al llarg de la platja, que conserva part de les muralles medievals amb dos arcs antics. Al nucli antic hi ha la plaça de l'Ajuntament, el carrer porxat de Sant Vicenç i el barri del Morer.

Església

Nostra Senyora dels Àngels és l'església parroquial, fortificada i avançada dins del mar. Construïda entre 1684 i 1691, té un campanar alçat el 1693 sobre un far medieval. És coronat per una cúpula rosa de 1894. A l'interior

COTLLIURE. Església amb el campanar construït damunt d'un antic far medieval.